

مفاهیم و الزامات اقتصاد مقاومتی با تکیه بر کلام رهبری

سعید سپاهی^۱، سارا سپاهی^۲

چکیده

جمهوری اسلامی ایران از ابتدای انقلاب تا کنون هدف تحریم های ظالمانه در زمینه های مختلفی از جمله بازارهای نفتی، بیمه و حمل و نقل قرار گرفته است. اما در چنین سال گذشته این تحریم ها بر علیه ملت شدید تر شد و در نتیجه ان نظام اقتصادی کشور دچار یک شوک اقتصادی شد و از جایی که اقتصاد تاثیر مستقیمی بر نظام حاکمیتی کشور وارد می کند کشور را دچار تورم، رکود، گرانی و... کرد. نتیجه این تلاش های مذبوحانه دشمن سرانجام به جایی رسید که مقام معظم رهبری مجموعه تدابیری که در نام گذاری سال های اخیر متجلی شده بود را در چارچوب اکسیری به نام "اقتصاد مقاومتی" به مسوولان کشور عرضه کردند. هدف این مقاله بررسی مفاهیم و الزامات اقتصاد مقاومتی در بیانات رهبری می باشد که از جنبه هدف یک پژوهش کاربردی و از جهت خصوصیت موضوع یک نوشتار توصیفی است

واژگان کلیدی: اقتصاد مقاومتی، تحریم ظالمانه، تورم، نظام اقتصادی، رکود، بیانات رهبری

مقدمه

رهبر معظم انقلاب در طول سال های گذشته با درک شرایط خاص ملی و بین المللی کشورمان راهبرد هایی را در چارچوب نامگذاری سال ها طراحی کردند که به طور قطع نقشه راهی برای حرکت مسوولان نظام در یک مسیر مطمئن برای دستیابی به اهداف کلان نظام و علاجی برای برون رفت از چالش هایی بود که کشور به آنها گرفتار شده است. از آغاز انقلاب تا کنون دشمنان انقلاب با هجمه های گوناگون نظامی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی سعی در براندازی و یا حداقل زمین گیر کردن حرکت رو به جلوی جمهوری اسلامی ایران را داشته و دارند. در چند سال گذشته در کنار ان هجمه ها، تحریم های ظالمانه و بی سابقه ایی را علیه اقتصاد ملت ایران به اجرا در آوردند تا به زعم باطل خود با وارد کردن فشار های اقتصادی بردولت و ملت، جمهوری اسلامی را به تسلیم در برابر خواسته های ناحق و مستکبرانه خود کنند در هیچ یک از مکتوبات نظری و عملی غرب چیزی شبیه اقتصاد مقاومتی نیامده است، که برای مشکلات اقتصادی همچون تحریم بانک مرکزی، تحریم صنعت نفت و... در ان نسخه شفا بخشی ارائه شده باشد. در این شرایط بود که رهبر معظم انقلاب الگوی الهام بخش بومی "اقتصاد مقاومتی" را ارائه دادند که تبیین ان می تواند انقلاب عظیمی را در عرصه اقتصاد ایران ایجاد کند.

سابقه و انگیزه طرح اقتصاد مقاومتی

از سوی امام راحل-قدس الله نفسه الزکیه- پیش از پیروزی انقلاب اسلامی بر ضرورت، طولانی و فراگیر بودن مقاومت تاکید شده است. در بیان ایشان، مقاومت دستوری اسلامی و مهم تر از پیروزی معرفی شده و پیامبر اکرم (ص) را الگوی

^۱ دانشجوی کارشناسی رشته مدیریت در دانشگاه بین المللی امام رضا (ع) Saeedsepahi21@gmail.com

^۲ طلبه سطح یک حوزه علمیه خراسان مدرسه علمیه حضرت رقیه (س)

مقامت قلمداد معرفی می‌کنند، چرا که برای ایشان هم دشواری استقامت نیز وجود داشته است. براساس رهنمود حضرت امام، استقامت بالا ترین نعمت و خود نوعی پیروزی است و سازش خود باختگی و خیانت است. به بیان امام راحل در دوران دفاع مقدس "جنگ ما جنگ قداست، عزت و شرف، و استقامت علیه نا مردمی هاست" و به عنوان برنامه همیشگی و غیر قابل تغییر "باید تمامی قدرت ها و ابر قدرت ها بدانند که ما تا آخرین نفر و تا آخرین منزل و تا آخرین قطره خون برای اعلای کلمه الله ایستاده ایم و بر خلاف میل تمامی آنها، حکومت نه شرقی و نه غربی را در اکثر کشور های جهان پایه ریزی خواهیم کرد" در بیان مقام معظم رهبری نیز انفعال در مقابل دشمن بزرگترین اشتباه بر شمرده می شود، خیر و برکت در نتیجه استقامت بوجود می آیند. در این بیان از دو عامل بصیرت و صبر به عنوان عوامل به هم پیوسته ی موفقیت یاد می شود، وضعیت موجود وضعیت بدر و خیبر است نه شعب ابی طالب. ایشان برای نخستین بار در نیمه سال ۱۳۸۹ "اقتصاد مقاومتی" واقعی را مطرح کردند.

مفهوم اقتصاد مقاومتی در بیان مقام معظم رهبری

بنا به بیانات مقام معظم رهبری، اقتصاد مقاومتی عبارت است از اقتصادی مستقل که دارای خاصیت، مقاومت مدبرانه در قبال کارشکنی و خباثت دشمن و اسب ناپذیر بودن در برابر بحران ها و نوسانات بین المللی باشد، و در شرایط فشار و دشمنی ها بتواند علاوه بر کاهش آسیب پذیری در قبال ترفند های دشمنان و نوسانات جهانی که همیشه به شکل های مختلف وجود دارند تضمین کننده روند رو به رشد و شکوفایی کشور (متضمن افزایش ثروت ملی) باشد. البته بنا به آنچه که به عنوان دو پایه اساسی هر روش و نسخه اقتصادی از سوی ایشان مطرح شده است، "توزیع عادلانه و رفع محرومیت در درون جامعه اسلامی" نیز در اقتصاد مقاومتی باید لحاظ گردد. اقتصاد مقاومتی با تعریفی که بیان شد در زمره ارمان های نظام اسلامی البته ارمان های خرد که دست یافتنی هستند قرار می گیرد. اقتصاد مقاومتی دارای هر دو جنبه سلبی و ایجابی است، که این به معنای محصور کردن کشور نیست و اقدامات تدافعی محض را شامل نمی شود بلکه به جنبه های پیشرفت اقتصادی نیز توجه خاص دارد. مقام معظم رهبری می فرماید: "اقتصاد مقاومتی فقط جنبه نفی نیست، اینجور نیست که اقتصاد مقاومتی معنایش حصار کشیدن به دور خود و فقط انجام یک سری کارهای تدافعی باشد. اقتصاد مقاومتی ان اقتصادی است که به یک ملت امکان می دهد که حتی در شرایط فشار هم رشد و شکوفایی خوشان را داشته باشند" (۱۳۹۱/۰۵/۱۶) واقعیات نشان می دهد که برای تحقق چنین اقتصاد کار گشایی باید به خدا توکل کرد و خطر پذیری را افزایش داد و از تبیر و درایت و همه ظرفیت ها و توانایی ها مادی و انسانی، دولتی و غیر دولتی، به طور هوشمندانه استفاده حداکثری کرد. فرمایشات مقام معظم رهبری در این باره: "همه این واقعیات نشان میدهد که باید با توکل بر خدا، افزایش خطر پذیری، استفاده از تدبیر و درایت راه مقاومت را ادامه داد" (۱۳۹۱/۰۵/۳۰) و به تاکید باید از تغییرات بی مورد ناگهانی و شتابزدگی در سیاست ها و برنامه ها پرهیز نمود. "حرکت براساس برنامه، یکی از کارهی اساسی است. تصمیم های خلق الساعه و تغییر مقررات جزو ضربه هایی است که به اقتصاد مقاومتی وارد می شود و به مقاومت ملت ضربه می زند. این را هم دولت محترم و هم مجلس محترم باید توجه داشته باشند که نگذارند سیاست های

اقتصادی کشور در هر زمانی دچار تغییر های بی مورد شود" (۱۳۹۱/۰۵/۳۰). علاوه بر موارد فوق برای تحقق اقتصاد مقاومتی همکاری سه قوه لازم است چراکه عملی کردن اقتصاد مقاومتی امری فقط اقتصادی نیست.

عوامل آسیب زا و مصون ساز براساس رهنمود های رهبری

به طور کلی در رهنمود های امام راحل (ره) و مقام معظم رهبری منشا و ویژگی ها و پیامد های آسیب پذیری به تفصیل کورد توجه قرار گرفته اند. در اینجا بیشتر براساس رهنمود های مقام معظم رهبری و بعضا رهنمود های امام راحل (ره) به برخی آسیب ها و همچنین عوامل مصونیت و مصون ساز اشاره می کنیم:

دنیا طلبی و اتکا به امور مادی: بیانات رهبرین امت اسلامی امام راحل (ره) و مقام معظم رهبری:

شما گمان نکنید که اتکا به ماورای خدا برای ما بتواند کارگشایی بکند، اتکابه خدا کنید. اگر ما یک روز اتکای خودمان را از خدا برداشتیم و روی نفت گذاشتیم یا روی سلاح گذاشتیم، بدانید که آن روز روزی است که ما رو به شکست خواهیم رفت (موسوی خمینی (امام)، ج ۲۰، ص ۷۷) مقام معظم رهبری: استفاده از مقام و مسوولیت برای اهداف مادی و برآورده کردن نیاز های دنیوی یک انحراف و فساد است که اگر اصلاح نشود به نظام آسیب می رساند (۱۳۷۹/۰۸/۳۰) **نفس (منیت)**

رهبر معظم انقلاب: هر جا منیت در دست اندکاران بروز کرد ضربه خوردیم و آسیب دیدیم (۱۳۷۸/۰۸/۱۵). این گفته رهبری نشان از آن دارد که خودمحوری و به خود نازیدن موجب عقب افتادگی و ضعف در ساختار مملکت ایجاد میکند. چراکه انسان خود محور و مغرور از یک اصل پیشرفت بهره ایی نمی برد و آن هم مشورت در امور است. انسان مغرور فقط با فکر و عقیده خود پیش میرود و نظرات دیگران را مهم نمی داند و این است دلیل شکست و عقب افتادگی.

راحتی خیال و بی تفاوتی

امام راحل (ره): یک کشور زمانی آسیب می بیند که ملتش بی تفاوت باشد راجع به آسیب ها. (موسوی خمینی، ج ۱۳، ص ۱۶۰). بی تفاوتی نسبت به مملکت و خود مانعی است برای بهبود و توسعه کشور است. وظیفه مهمی که در کتاب اسمانی ما قرآن نیز به آن شاره شده و اهل بیت عصمت و طهارت نیز به آن تاکید پیش از حد دارند وظیفه امر به معروف و نهی از منکر است که یک وظیفه و حرکت همگانی است میباشد که نقطه مقابل بی تفاوتی و راحتی خیال قرار دارد.

فساد اقتصادی

مقام معظم رهبری: این که ما گفتیم و تاکید کردیم که باید فساد اقتصادی و قاچاق مبارزه شود به این خاطر است که این پدیده اساس پیشرفت کشور را دچار آسیب های جدی می کنند. (۱۳۷۳/۰۴/۱۵). این مورد نیز خود می تواند به طور مستقیم به بدنه نظام اسلامی ضربه بزند.

در مقابل عوامل مصون ساز عبارتند از:

معنویت (استحکام درونی با ایمان، تقوا، ذکر، عبادت و...):

امام راحل (ره): تمام قدرت، قدرت خداست و باید به او اتکا کرد و خودتان را فانی بکنید در ان قدرت بزرگ. مادامی که ملت ایران همان قدرت اول را که قدرت معنوی بود و با الله اکبر پیش برد مادامی که این حفظ شود شما بیمه هستید بیمه الهی هستید. (موسوی خمینی، ج ۱۲، ص ۳۸۰)

گاهی و بصیرت

رهبر معظم انقلاب: اگر زمان خودتان را شناسید آسیب پذیر و کم فایده خواهید بود. آگاهی سلاحی است که در اختیار شماست. باید با سه خصوصیت علم، تقوا، آگاهی، سربازان خط مقدم اسلام و انقلاب باشد (۱۳۷۰/۱۱/۳۰). در ماجرای دفاع از دین از همه چیز بیشتر برای انسان بصیرت لازم است. بی بصیرت ها فریب می خورند. بی بصیرت ها در جبهه باطل قرار می گیرند بدون اینکه خود بدانند (۱۳۷۱/۰۴/۲۲).

تکلیف مداری و استقامت در اهداف

رهبر معظم انقلاب: باید مقصود ما انجام تکلیف باشد. حالا چه ان اقدامی که ما می کنیم به نتایج مرسوم و مفروض خود در عرف معمل برسد و چه نرسد. ما برای نتایج کار نمی کنیم اگر چه ان نتایج علاقه داریم و می خواهیم جمهوری اسلامی قدرتمند و ثروتمند باشد و آسیب دشمنان جهانی به ما نرسد و از لحاظ مادی و معنوی ملت ما برجسته و برخوردار باشد (۱۳۶۸/۰۵/۱۵) در اهداف و مبانی ملاک ما باید "فاستقم کما امرت" باشد. به هیچ وجه عدول از مبانی و عدول از ارزش ها جایز نیست. اهداف، اهداف الهی است و هیچ تردید، شک یا ارتدادی از این اهداف جایز نیست (۱۳۸۳/۰۶/۳۱)

اجرای عدالت

رهبر معظم انقلاب: به توفیق الهی و به اذن الله تعالی باید دهه چهارم این انقلاب که در نزدیکی ان هستیم دهه ی "عدالت و پیشرفت توأمان" باشد. یعنی پیشرفت چشمگیر و عدالت محسوس در سطح کشور برنامه ها را باید اینچنین تنظیم کرد و این ملت و کشور ما را آسیب پذیر می کند (۱۳۸۷/۰۶/۲۵). با توجه به اینکه اقتصاد با نظام اسلامی کشور رابطه مستقیم دارد و به هم وابسته اند بی تردید برای کاهش آسیب پذیری در اقتصاد که زمینه ساز اقتصاد مقاومتی و از ویژگی های محوری ان نیز هست، باید آسیب های یادشده شناسایی شوند و با استفاده از عوامل مصون ساز در جهت کاهش آسیب ها تلاش گردد.

الزامات و ارکان اقتصاد مقاومتی

علاوه بر تاکید بر توجه جدی به شعار های سال بویژه سال های اخیر، در بیانات مقام معظم رهبری برخی الزامات اقتصاد مقاومتی عبارتند از:

مردمی کردن اقتصاد

یکی از الزامات مهم در اقتصاد مقاومتی مردمی کردن اقتصاد است که مستلزم مشارکت مستقیم مردم در فعالیت های اقتصادی که این امر نیز به نوبه خود مستلزم فرهنگ سازی، قید زدایی قانونی (حقوقی)، سالم سازی، تسهیل و تشویق و

بستر سازی، شفاف سازی اطلاعات است. البته اگرچه مردمی کردن اقتصاد، در خصوصی سازی خلاصه نمی شود. اما بازگشت دولت به وظایف اصلی با تاکید بر وظایف حاکمیتی و توانمند سازی بخش غیر دولتی در این میان بسیار مهم قلمداد می شود. اجرای سیاست های اصل ۴۴ قانون اساسی در این بستر سازی می تواند کار گشا باشد. امام رحل(ره): "استفاده از نیرو های عظیم مردمی در کشاورزی و صنعت و تجارت و بازسازی و سازندگی و بها دادن به مومنین انقلابی خصوصا جبهه رفته ها و توسعه حضور مردم در بازسازی شهر های تخریب شده و شکستن طلسم انحصار در تجارت داخل و خارج به افراد خاص متمکن و مرفه و بسط ان به توده های مردمی و جامعه". (موسوی خمینی، ج ۲۱، ص ۱۵۹). "چنانچه به دولت تذکر داده ام بی شرکت ملت و توسعه بخش های خصوصی جوشیده از طبقات محروم مردم و همکاری با طبقات مختلف مردم با شکست مواجه خواهد شد. کشاندن امور به سوی مالکیت دولت و کنار گذاشتن ملت بیماری مهلکی است که باید از اندوری کرد. از دی بخشی باید به صورت باشد تا هرچه بهتر بشود به نفع مردم محروم کار کرد، نه اینکه مثل گذشته تعدادی از خدا بی خبر در تمام امور تجاری و مالی مردم سلطه پیدا کنند". (موسوی خمینی، ج ۱۹، ص ۱۵۸).

کاهش وابستگی به نفت

استقلال یکی از ارکان اصلی اقتصاد مقاومتی است. استقلال هر دو مفهوم خود کفایی و خود اتکایی را به مناسبت در برمی گیرد.. و علاوه بر استقلال خارجی (عدم وابستگی به خارجیان بویژه در زمینه های وارداتی) زمینه هی داخلی از جمله خود جوش بودن و استقلال اقتصاد ملی از وابستگی های خارجی، به ویژ وابستگی به درآمد های نفتی را شامل می شود. بی تردید نفت که موهبتی الهی به کشور ما بوده وهست، با استفاده نا به جا و بی رویه، عامل اصلی در وابستگی اقتصادی کشور شده و با بروز پیامدهای چنین وابستگی ایی، نوع استفاده و وابستگی به ان به بلیه ایی برای اقتصاد تبدیل شده است. محور قرار گرفتن فعالیت های غیر مولد بر فعالیت های غیر مولد و تکیه بر خام فروشی در شرایط کنونی به اقتصاد صدمه می زند چراکه لازمه حفظ پیشرفت این است، که اقتصاد کشور مبتنی بر فعایت های مولد باشد بر همین اساس حضرت امام رحل(ره) در ابتدای انقلاب تاکید بر کشاورزی و مسکن نمودند. بنابراین قدم اول برای رفع این مشکل این است که مسیر فعالیت های غیر مولد بسته شود و سپس فعلیت های مولد راه اندازی شود. بعضا افراد به دلیل راحت بودن و ریسک کم به جای رفتن به سمت تولید و چرخیدن چرخ تولید و به دنبال ان چرخیدن چرخ اقتصاد به فعالیت های غیر مولد تمایل خواهند داشت. مقام معظم رهبری: "من یک نگرانی مختصری دارم که مربوط به امروز هم نیست. سالهاست که این نگرانی را دارم و آن این است که باید اقتصاد و ملت ایران از نفت جدا شود این مساله را اخیرا به دولت خدمتگذار ابلاغ کرده ایم که برایش برنامه ریزی کند و در حال برنامه ریزی است و کارهایی هم انجام شده است. ما باید کاری کنیم که ملت و دولت ایران وابسته به نفت خود نباشند. چون متاسفانه امروز در دنیا نفت به سیاست های بین المللی کمپانی و غارتگران بزرگ و جهانخواران و مستکبران وابسته است و در حقیقت نفت در مست آنها است. " (۱۳۷۵/۰۱/۰۴). "یکی از بزرگترین بلیات اقتصاد ما و نه اقتصاد ما بلکه بلیات عمومی کشور وابستگی ما به درآمد نفت

است. ما باید به جایی برسیم که اگر یک روزی به خطر قضایای سیاسی، اقتصادی در دنیا اراده کردیم که صادرات خودمان را قطع متوقف کنیم، بتوانیم." (۱۳۹۰/۵/۲۶).

مدیریت منابع ارزی و مصرف، پرهیز جدی از اسراف

همانگونه که از تعریف اقتصاد (تخصیص بهینه منابع کمیاب) برمی آید مدیریت منابع از جمله منابع ارزی، در این قلمرو اهمیت می یابد. بعلاوه مدیریت درست مصرف که خود می تواند بر تولید و سوق یافتن آن به قلمروها و با روش های درست تاثیر داشته باشد، در تحقق اقتصاد مقاومتی بسیار حیاتی خواهد بود. در سخنان مقام معظم رهبری اینگونه تفسیر می شود که مصرف درست و خوب با تاکید بر استفاده از تولیدات داخلی مطرح است نه مصرف نکردن و ریاضت کشیدن. تعادل در مصرف یک حرکت جهادی محسوب می شود. مقام معظم رهبری: "در اداره اقتصاد یک ملت، مصرف هم یک رکن عمده است، مصرف درست، مصرف خوب، مصرف دور از اسراف و تبذیر و اتلاف مال" (۱۳۹۱/۷/۲۴). امام رحل (ره): "در فضای پیشبرد ارزش های اسلامی و دفاع از حق بر ساده زیستی تاکید می کنند و از رفاه طلبی به شدت پرهیز می دهند: ((اگر بخواهید بی خوف و هراس در مقابل باطل بایستید و از حق دفاع کنید و ابر قدرتان و سلاح هایشان اثر نگذارد و شما را از میدان به در نکنند خود را به ساده زیستن عادت دهید.)) (موسوی خمینی، ج ۱۸، ص ۴۷۱). پرهیز از اسراف و تبذیر و اتلاف رد سالم سازی و پیشرفت اقتصاد یک کشور مهم است. اگر چه اسراف و تبذیر و اتلاف فقط در مصرف نهایی مصداق نمی یابد و در تولید و توزیع نیز مطرح است، اما بیشتر در قلمرو مصرف نهایی مورد توجه قرار گرفته است. در آیات قرانی از هر سه پدیده بر شورده شده و به شدت مذمت شده است. ((و لا تسرفوا انه لا يحب المفسرین)) و اسراف نکنید که همانا خداوند اسراف کنندگان را دوست ندارد. ^۱ ((ان المبذیرین کانوا اخوان الشیاطین و کان الشیطان لربه کفورا)): حقا آنان که اموالشان را (در راه حرام) ریخت و پاش می کنند، برادران شیاطینند و شیطان همیشه در مقابل پروردگارش بسیار کافر و ناسپاس بوده است. ^۲

دانش بنیان کردن اقتصاد

دانش بنیان کردن اقتصاد به معنای کاربرد دانش و فناوری های دانش محور برای بهینه کردن فرایندها در اقتصاد است. پیشرفت اقتصادی که از لوازم اصلی هر روش و سیاست اقتصادی ایی به حساب می آید، سه عنصر اصلی دارد که عبارتند از: نگاه علمی، برنامه ریزی مدبرانه بدون شتابزدگی و کندی و کوتاهی، ثبات و استمرار سیاست ها. نگاه علمی و عمق بخشیدن به اندیشه ها و اقدامات، متضمن دانایی محور و دانش بنیان کردن اقتصاد است. اقتصاد دانش بنیان در تحقق و پایدار تر کردن اقتصاد مقاومتی نقش اساسی دارد. به طوری که نوآوری و خلاقیت با دانایی محور کردن اقتصاد تشویق می شوند. مقام معظم رهبری: "یکی از بهترین مظاهر و موثرترین مولفه های اقتصاد مقاومتی، شرکت های دانش بنیان است که می تواند اقتصاد مقاومتی را پایدارتر کند" (۱۳۹۱/۵/۸).

^۱ سوره الانعام، آیه ۱۴۱.

^۲ سوره الاسرا، آیه ۲۷.

مبارزه با مفاسد اقتصادی

فساد در هر نظامی، تهی کننده ی سرمایه ها و سوق دهنده ان نظام به ویرانی و فروپاشی از درون است. که این به نوبه خود یکی اهداف دشمن برای زمین گیر کردن جمهوری اسلامی ایران است. اصولا فساد اقتصاد را از ریل اصلی حرکت خود خارج می کند، به همین دلیل، بر خلاف برخی تصورات مبنی بر ایجاد واهمه در اذهان و گریز دادن سرمایه ها با طرح مبارزه با مفاسد اقتصادی، اجرای جدی این طرح با ایجاد عدالت و رفع موانع اتلاف منابع و روابط ناسالم اقتصادی، موجب افزایش سرمایه گذاری و استقبال سرمایه داران سالم و رونق بیشتر اقتصادی خواهد شد. باید با چشمانی تیز بین، ریز بین و دور بین مراقب فساد اقتصادی بودو با ان مبارزه کرد که در این زمینه همکاری متقابل دولت و دستگاه قضایی ضروری است.

کار آفرینی و حمایت از تولید داخلی

بنا به تعریف متعارف کارآفرینی عبارت است از فرایند ایجاد چیز جدید با ارزش، با اختصاص دادن وقت و تلاش لازم، ضمن بر عهده گرفتن مخاطرات مالی، فیزیکی، اجتماعی همراه با ان و در همان حال، دریافت پاداش پولی حاصل شده و رضایت و استقلال شخصی. به تعبیری کار آفرینی فرایند پویای خلق چیز جدید و ثروت افزایی و در نگرش وسیع تر نوعی سبک زندگی است، و امروزه به عنوان موتور توسعه قلمداد می شود. برخی از ویژگی هایی که در اقتصاد مقاومتی مورد تاکید قرار گرفته اند، با کار آفرینی تحقق می یابد از جمله ویژگی هایی که می توان نام برد؛ پویایی، تلاش و خطر پذیری است. مقام معظم رهبری: "باید تنبلی را کنار بگذاریم. ان خطر پذیری لازم در همه ی بخش های جامعه نیست. با توکل به خدای متعال و با تدبیر و درایت لازم باید خطر پذیری وجود داشته باشد، این را باید همه داشته باشیم" (۱۳۹۱/۵/۳). "خطر بزرگ این است که ملت این سازو برگ اصلی را از دست بدهد یعنی روحیه کار و تلاش را از دست بدهد، دچار تنبلی شود، روحیه امید را از دست بدهد، دچار یاس شود، صبر و مقاومت را از دست بدهد و دچار شتابزدگی شود، برنامه ریزی را فراموش کند، اینها خطر است. اگر یک ملتی توانست این روحیه برجسته خود را که امیخته ایی از امید و عزم و ایمان و تلاش و حرکت است، حفظ کند هیچ مشکلی در مقابل او مشکل نیست." (۱۳۹۱/۵/۱۹). حمایت از تولید داخلی تنها راه شکوفایی اقتصادی است. این حمایت از آنچه در تاریخ اقتصادی، با عنوان حمایت گرایی شناخته می شود و بر حمایت دولت از صنایع نوزاد تمرکز دارد، تا نوع برخورد مردمی با اقتصاد که متضمن تولید و مصرف مطابق الگوهای بومی و حفظ هویت ملی و روی آوردن به ظرفیت های درونی است را گسترش دهد. رهبر معظم انقلاب: "می توانیم با شکل های مختلف لا تحریم ها مقابله کنیم: یا با دور زدن تحریم ها که شگرد خوب و جالب و ظریفی است و خوب است که ملت و دولت این شگرد را به کار ببرند یا از جهت روی آوردن به ظرفیت های درونی ایی که کار بنیادی و زیر بنایی است و حتما باید انجام بگیرد و تا حالا هم انجام گرفته است." (۱۳۹۰/۵/۲۶).

یافته ها و نتیجه گیری

بیانات رهبر معظم انقلاب راه و چار چوب رسیدن به نظام اقتصادی پویا و سالم را برای جامعه ترسیم نموده استو میزان اعتقاد و به کار گیری این مفاهیم و الزامات و استفاده از راهبرد های مقام معظم رهبری در اقتصاد مقاومتی امکان

رسیدن جامعه را به اقتصادی مقاوم در وهله اول و سپس شکوفایی اقتصاد اسلامی را به همراه خواهد داشت. در این نوشتار سعی بر ترسیم چار چوب کلی مفاهیم و الزامات اقتصاد مقاومتی در کلام رهبری شده است. اسلام عزیز و کتاب اسمانی ان قران، استراتژی های لازم را برای سعادت بشر بازگو نموده است این خود بشر است که باید با سیاست گذاری مناسب و با نظام سازی بر اساس قران راه رسیدن به سعادت را بیپیماید.

پیشنهاد ها: با توجه به مطالبی که در متن مقاله به آنها تاکید شد به ارائه پیشنهاد هایی که اقتصاد کشور را به اقتصاد مقاومتی می رساند یا دست کم نزدیک تر می کند، می پردازیم:

۱. شفافیت اقتصادی و دسترسی ساده به اطلاعات
 ۲. ایجاد فضای باز برای بوجود آمدن رقابت کامل
 ۳. تقویت صادرات با استفاده از محرک های تشویقی
 ۴. استفاده از جوانان تحصیل کرده دانشگاهی و حوزوی (تقویت ارتباط حوزه و دانشگاه با صنعت)
 ۵. فرهنگ سازی از طریق رسانه و تحریک مردم برای کار و تلاش
 ۶. مبارزه با مفسد اقتصادی و اجتماعی
 ۷. کاهش وابستگی به نفت و خام فروشی
 ۸. حمایت از تولید داخلی و کار افرینی
 ۹. مردمی کردن اقتصاد
 ۱۰. شناسایی عوامل آسیب ساز و استفاده از عوامل مصون ساز برای حل این مشکلات.
- اینها مواردی هستند که به صورت کلی در مورد آنها صحبت شد و توضیحات مختصری در مورد آنها داده شده است با این حال هر کدام از این موارد خود تحقیقاتی وسیعی می طلبد که یک به یک مورد بررسی قرار بگیرند و از دید موشکافانه به آنها نگاه شود.

منابع

- خامنه ای، سید علی (مقام معظم رهبری) (۱۳۵۴)، گفتاری در باب صبر، تهران: مشعل ازادی
- قنبری، علی؛ صادقی، حسین؛ (۱۳۹۳) تحولات اقتصادی ایران (۱)، تهران: نشر سمت
- روحانی، حسن، امنیت ملی و نظام اقتصادی ایران (۱۳۸۹)، تهران: نشر مرکز تحقیقات استراتژیک
- دری نوگرانی، حسین؛ صالح اصفهانی، اصغر، اقتصاد مقاومتی در جمهوری اسلامی ایران، (۱۳۹۲)، تهران: نشر راه فردا
- موسوی خمینی (امام)، سید روح الله، صحیفه امام: مجموعه رهنمود های امام خمینی (ره) (۲۲ جلد)، (۱۳۸۷) تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
- خامنه ای، سید علی (مقام معظم رهبری)، بیانات، در پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری.
- نیکی ملکی، حجت الله؛ حاجی خانی، علی؛ اقتصاد مقاومتی از منظر دین (مجموعه مقالات)، تهران: ۱۳۹۳